

ומבואר שם הטעם, שהוא כפר בתחיית המתים, לכך אין לו חלק לתחיה"מ (הכמת בצלאל, מדברי הרמב"ם סוף שער הגמול).
 כתב הרמב"ן ריש פ' חוקת 'וטעם טומאת המת בעטיו של נחש, כי הנפטרים בנשיקה לא יטמאו מן הדין והוא שאמרו צדיקים אינם מטמאים].

דף עא

'שחרדה מסלקת את הדמים'. במדרש תנחומא סוף פ' מצורע איתא א"ר לוי בשעה שהיו ישראל במצרים לא היו רואות דם מפני שאימת המצרים עליהם ואף כשישבו במדבר לא היו רואות דם נדה שהיתה שכינה עמהן.

'זהו נדות חיות מתביישות'. ב'אגרות משה' (יו"ד ח"א סי' ע"ז) דן בענין הרחקות שהצריכו באשתו נדה אם ישנם במקום שנמצאים עמם גם אנשים אחרים. וכתב 'ומטעם שהוא כבזיון לה ויש בזה משום כבוד הבריות – לא חששו, משום שאין בזה בזיון כל כך דידוע לכל שהנשים הן נדות י"ב יום בכל חדש כו' ומה שמתביישות כשהיא נמצאת עם אלו שאינן שומרות דיני התורה אין להחשיב בושת כזה לכבוד הבריות להתיר איסורים ואף לא מנהג ישראל כו'. ומה שמצינו כו' והיו נידות חיות מתביישות כו' אינו משום שיש בושת לפרסם שהיא נידה, אלא כו' שמתביישין בזה שאפילו במיתתן הן משונים מכל אדם'.

'איזהו דם תבוסה'. ברש"י ד"ה הרוג, ביאר שמן התורה אין טמא אלא רביעית שלימה שיצאה לאחור מיתה. אבל רוב רביעית לאחר מיתה לא היא אלא מדרבנן. ומזה מוכיח ה'אור שמח' (פט"ו ממאכלות אסורות ה"י) שגדר 'ביטול ברוב' אינו שהמיעוט נהפך להיות כמו הרוב (מדלא דנים רוב רביעית שיצא לאחור מיתה כרביעית שלמה מדין ביטול ברוב).

(ע"ב) 'היושבת על דם טהור כו' הרי היא כמגע טמא מת לקדשים'. התוס' יו"ט מקשה דהרמב"ם סותר עצמו. דבפ"ה ממטמאי משכב ומושב ה"ד פסק כמשנתנו, שדין טבולת יום ארוך כראשון לטומאה לקדשים, ובפ"י מאבות הטומאה ה"ג פסק כהמשנה דמעילה פ"ב שדין טבול יום פוסל אוכלין של תרומה וקדש (כלומר שדינו כשני לתרומה וכשלישי לקדשים).
 והפני יהושע (פסחים י"ד ע"ב תוד"ה ואילו הכא) מתרץ דסבירא ליה לרמב"ם שרק בטבולת יום ארוך החמירו לעשותה כראשון לטומאה לקדשים, ולא בשאר טבול יום.

'קוצה לה חלה ומקפת'. פירש"י: ומקרבת הכלי אצל העיסה (דמצוה לתרום מן המוקף, מן הקרוב לדבר שהוא תורם עליו). וכן פירש"י לעיל דף ז' ע"א. אכן התוס' שם (ד"ה ומקפת) כתבו דבעינן אחד מהשניים: או שיתנם לסל אחד דהסל מצרפן, או שיגעו העיסות זה בזה (ונשאר בצ"ע אם מספיק שיגעו זב"ז או שצריך שינשכו זו מזו). והרמב"ן בסוגיין כתב דכשארין סל מצרפן, בעינן שינשכו זו מזו.
 וזה לשון הרמב"ם בפ"י המשניות: 'ותשים אותה (את החלה) בכלי בצד העיסה חוץ ממנה ואח"כ תקיף דבר סביב העיסה והחלה עד שיהיה הכל כאילו הוא בכלי אחד'.

'הרואה יום אחד עשר וטבלה לערב'. כתבו התוס' דספירת ערב לאו ספירה היא. אכן דעת רש"י (פסחים דף פ"א ע"א ד"ה אי נמי) דאף ספירת לילה הוי ספירה.

ודעת 'כמעט כל המפרשים, וכן פוסק הרמב"ם בפ"ו מאיסורי ביאה ה"ט, וכל הפוסקים, שספירת לילה אינה כלום לענין זבה קטנה, וכן בזבה גדולה שספירתה מדאורייתא, טבילתה דוקא ביום השביעי לאחר הנץ החמה.

והוא הדין לענין אבילות נמי איכא פלוגתא זו, ואפסיק בשו"ע (יו"ד שצ"ה ס"א) דהוא דוקא אחר הנץ החמה לאחר שבעה ולאחר שלשים (דלא כרמב"ן מו"ק י"ט ע"ב ד"ה ר' עמרם). וכן נהגו בכל תפוצות ישראל שאין פוסקין אבילותם אלא ביום השביעי אחר התפלה ומדינא הוא תיכף אחר הנץ החמה' (אגרות משה יו"ד ח"ג סי' מ"ה).

[הנצי"ב ב'מרומי שדה' רצה לחלק בין 'שימור' ל'ספירה': היכא דבעינן 'שימור' – סגי אף במקצת לילה, כגון בזבה קטנה. והיכא דבעינן 'ספירה' – לא מהני מקצת לילה (כגון זבה גדולה דכתיב 'וספרה לה'). ותלה זאת בשינויי הגרסאות במגילה].

דף עב

זב"ה אומרים פטורים מן הקרבן'. מלשון המשנה משמע דדוקא כשטבלה בערב, במוצאי יום י"א, אז מועילה טבילתה לב"ה. אבל אם טבלה מבעוד יום לא מועילה הטבילה. והיינו משום שאף על פי שאינה צריכה שימור ליום זה, מכל מקום יום הראיה נחשב כולו טמא, וכמו נדה בתוך ז' ימי נידותה שלא מועיל לה טבילה מבעוד יום (חזון איש ס' רט"ו).

וכן כתב הרד"ל לדייק מלשון ספר התרומות. אכן מלשונו משמע דהטעם דלא מהני הטבילה מבעוד יום הוא משום דכל הטמאים צריכים הערב שמש. ולפי זה אם טבלה מבעוד יום והמתינה לערב, תועיל לה טבילתה. והוא דלא כהחזו"א הנ"ל.

זשויין בטובלת לילה לזבה שאינה טבילה, ושויין ברואה בתוך י"א יום וטבלה לערב ושמשה שמתמאה כו'. ב'מי נדה' תמה על כפל הלשון, דבשני המקרים מדובר ברואה תוך י"א יום. וכתב דיש להביא מכאן ראייה לשיטת הרמב"ם (הובא בב"י סי' קפ"ג) דלעולם הסדר הוא ז' ימי נדות ואחר כך י"א ימי זיבות וחזור חלילה, ואפילו נעשית זבה גדולה בתוך הי"א יום, מכל מקום כשיכלו הי"א יום חוזרת לימי נידות. ולפי זה מתפרש היטב, דהמקרה השני מדובר בטהורה שראתה בתוך י"א ימי זיבה וטבלה לערב, דלא מועיל טבילתה. והמקרה הראשון מדובר בזבה גדולה שראתה ג' ימים בתוך הי"א יום, וצריכה לספור שבעה נקיים, וחל יום השביעי למחרת הי"א יום (נמצא שיום השביעי הוא כבר בימי נדות ואם תראה בו לא תסתור למפרע, וקא משמע לן דלמרות זאת לא מועיל לה טבילתה שטובלת במוצאי יום שישה של נקיים).

מה שאין כן לשטת רש"י ורמב"ן הסוברים שכשנעשית זבה גדולה שוב אינה חוזרת לימי נדות לעולם עד שתסיים למנות שבעה נקיים, אין מקום לחידוש זה (אכן בהמשך דבריו כתב דגם לרש"י ורמב"ן יש לפרש שני המקרים, דאחד מיירי בזבה קטנה ואחד מיירי בזבה גדולה, וקמ"ל דשימור לילה לאו שימור הוא בין זבה ובין בזה).